

Мицик Г. М.

*аспірант ДВНЗ «Запорізький національний університет», асистент кафедри
прикладної психології та логопедії Бердянського державного педагогічного
університету, м. Бердянськ, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ЛОГОПЕДІВ В УКРАЇНІ

В 1993 році з затвердженням Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») виведення освіти в Україні на рівень освіти розвинутих країн світу визначається як одне з стратегічних завдань реформування зазначеної галузі в нашій державі. Це передбачало не тільки її інтеграцію у світовий освітньо-науковий простір з метою прилучення до досягнень зарубіжної освіти, науки, технологій, культури, взаємної підготовки та перепідготовки фахівців але й забезпечення міжнародного визнання дипломів вищих навчальних закладів України. Створення системи прямих зв'язків у галузі освіти й науки з зарубіжними країнами – це можливість для вищих навчальних закладів України долучитися до напрацювань колег, які могли б стати в нагоді при розробці тих же Стандартів вищої освіти за відповідними спеціальностями.

Не нехтуючи власними досягненнями, система вищої освіти не стала в чистому вигляді копіювати передовий зарубіжний досвід, її реформування відбувається з урахуванням власних національних інтересів, якими є забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації.

З іншого боку аналіз досягнень зарубіжної педагогіки у питаннях підготовки фахівців відповідних спеціальностей дає можливість вищим навчальним закладам України з'ясувати, наскільки рівень здобутих знань їхнього випускника відповідає стандартам країн Європейського Союзу, звідси, на що він може розраховувати в майбутньому. А отже такий аналіз не слід ігнорувати. Досягнення наших зарубіжних колег мають стимулювати зміни в системі підготовки фахівців. Особливий інтерес становить закордонний досвід професійної підготовки логопедів країн Європи.

Історично логопедія як самостійна галузь виникає наприкінці ХІХ століття в Німеччині, трохи пізніше в таких країнах як Болгарія, Данія, Швейцарія. До цього вона формувалася та розвивалася в складі медичних та педагогічних наук, оскільки фахівці цих галузей майже однаково розглядали етіопатогенетичну природу та корекцію вад мовлення. Поступово зростає соціальний попит на фахівця, компетентного у питаннях логопедичної корекції. В тій же Німеччині головним гаслом став вислів директора Берлінської школи глухих А. Гутцмана: «Виховання правильного мовлення – це національна задача освіти, котра набуває особливого значення».

Підготовка фахівців з логопедії відбувалася на спеціальних курсах (Бельгія, Нідерланди, Швеція). Серед бажаючих переважали особи, які вже мали педагогічну освіту. На початку 30-х років Цюріхський університет став одним з перших у Західній Європі, де розпочали читатися лекції з логопедії.

Становлення системи професійної підготовки логопедів в країнах Західної Європи у часі співвідноситься з тим, що відбувалося в СРСР. Так перші логопедичні курси були організовані в 1918 р. для вихователів та лікарів дошкільних закладів Москви. В цей же час при педагогічних інститутах Ленінграда, Москви та Києва були відкриті факультети дефектології з кафедрами сурдопедагогіки й логопедії. У 1926 році обов'язковий курс з логопедії було введено у 1926 р. в Ленінградському державному інституті вдосконалення, у 1932 р. – в Московському університеті при кафедрі психіатрії. У 1939-1940 р. річні курси з підготовки логопедів були відкриті в м. Харкові [1, с. 45].

Найбільшого свого розвитку логопедія як напрям підготовки досягла в післявоєнний період. Так в Болгарії з 1956 р. розпочато підготовку логопедів на факультеті філософії Софійського університету Св. Климента Охридського. У Польщі офіційно професія «логопед» була занесена в реєстр професій та спеціальностей тільки у 1995 році зі спеціалізаціями: загальний логопед, сурдологопед, неврологопед [2, с. 22]. Однак тільки два університети в цій країні (м. Люблин та м. Гданськ) можуть запропонувати студентам професійну освіту за спеціальністю «Логопед» [3, с. 219]. В Греції розвиток логопедичної освіти бере свій відлік з 1996 року. Основна увага в професійній підготовці акцентована на вивченні мовленнєвих вад та їх етіопатогенетичної природи. Тому всі студенти проходять практику в приватних або ж державних медичних клініках [3, с. 218].

На сьогодні існує досить розгалужена система професійної підготовки фахівців-логопедів за кордоном: в Бельгії – 13 учбових закладів, у Німеччині – 32 (разом з логопедичними школами), у Великобританії та Іспанії – 15, в Італії – 14, в Греції (Афінах) та Ірландії – один учбовий заклад, Голландії – 7, Португалії – 2. Нажаль, тільки в Данії та Люксембурзі ще не відкрито ВНЗ, у яких би готували фахівців означеної спеціальності.

В цілому розвиток системи спеціальної освіти залежить від багатьох факторів: від соціально-економічних умов в країні, ставлення в державі щодо осіб з тими чи іншими порушеннями, нормативно-правової бази, яка забезпечує освітні права людей та, безпосередньо, від стану розвитку корекційної педагогіки, яка інтегрує в собі різні види наукових знань з медицини, психології, неврології тощо. Все це необхідно враховувати при аналізі професійної підготовки фахівців-логопедів у зарубіжних країнах. При цьому не слід забувати про власні надбання у цьому напрямку.

Література:

1. Берник Т. Л. Розвиток диференційованих форм логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими вадами в Україні (1945-2000) : дис... канд. пед. наук / Т. Л. Берник. – Київ, 2006. – 192 с.

2. Варенова Т. В. Подготовка учителей-дефектологов в контексте европейских тенденций развития специального образования / Т. В. Варенова. – Педагогическое образование и наука: история и современность (к 95-летию со дня образования БГПУ). Материалы научно-практ. конф., Минск, 21 октября 2009 г. В 2 ч. Ч.1. – Минск : БГПУ, 2009. – С. 21-22.

3. Georgieva D. Education of Logopedists or Speech-Language Pathologists in Bulgaria, Greece, Macedonia, Poland and Russia / D. Georgieva // Folia Phoniatica et Logopaedica. – 2010. – № 62 (5). С. 217-223.

Рибчанська Х. В.

асистент кафедри історії України та економічної теорії Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

ДОСТУПНІСТЬ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДЛЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В Україні право кожного на освіту передбачене ст. 53 Конституції України. Зокрема у ній зазначено, що «держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам» [1].

Реалізація цього права не можлива без дотримання принципу доступності, який передбачає, що на території під юрисдикцією держави навчальні заклади й програми мають бути доступними кожній людині [2, с. 57], причому держава повинна – де-юре й де-факто – забезпечити:

- недискримінацію за всіма ознаками, забороненими на міжнародному рівні, як повну й негайну доступність освіти для всіх, особливо для найбільш уразливих груп – бенефіціарів економічних, соціальних і культурних прав, якими є: жінки; діти; люди похилого віку; інваліди; люди, що живуть з ВІЛ/СНІДом; національні, етнічні, релігійні й мовні меншини; корінні народи; біженці; ув'язнені і затримані; особи без громадянства та інші;

- фізичну доступність, що передбачає безпечну фізичну досяжність освіти шляхом надання можливості особі відвідувати навчальний заклад, який знаходиться на розумній географічній відстані від неї, або шляхом отримання